

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Karin Ols
0171-626456
karin.ols@enkoping.se

Tekniska nämnden

Genomförandebeslut för nytt avloppsreningsverk, Vappa 15:2

Förslag till beslut

Förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelsen beslutar att genomföra byggnationen av nytt avloppsreningsverk i enlighet med projekttidsplan och gällande miljötillstånd.
2. Kostnaden för genomförande av projektet nytt avloppsreningsverk ryms inom ramen för kommunfullmäktiges årsplan för investeringar och finansieras genom vatten- och avloppstaxan.
3. Genomförandet färdigställs under 2027/2028.

Beskrivning av ärendet

Dagens befintliga avloppsreningsverk (ARV) har stora brister både vad gäller avloppsreningseffekt och status på anläggningen. Befintligt avloppsreningsverk ligger inom ett område med risk för översvämning och med dåliga grundförhållanden. Enköpings kommun är beroende av ett väl fungerande avloppsreningsverk för att kunna växa befolkningsmässigt och med nya verksamheter.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2017 (KS2015/381) om att anlägga ett nytt avloppsreningsverk och tekniska nämnden startade i samband med detta planeringen för det nya avloppsreningsverket.

I samband med nybyggnation av ett avloppsreningsverk krävs tillstånd om miljöfarlig verksamhet. Tekniska nämnden beslutade i december 2018 att skicka in en tillståndsansökan och i början av 2021 erhöles ett miljötillstånd för det nya avloppsreningsverket. Tillståndet vann laga kraft 2 mars 2021. Enligt tillståndet ska det nya verket vara i drift senast 5 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft, det vill säga 2 mars 2026.

Den ursprungliga tidsplanen för planering och genomförande blev kraftigt förändrad i och med Ukrainakriget. Tekniska nämnden ansökte därför om en förlängning av genomförandetiden med ytterligare 2 år vilket

miljöprövningsdelegationen på Länsstyrelsen godkände. I enlighet med förlängningen så måste det nya avloppsreningsverket vara i drift senast 7 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft, det vill säga 2 mars 2028.

Projektet för nytt avloppsreningsverk befinner sig i slutskedet av planeringsfasen och behöver övergå i genomförandefasen under kvartal 2 2023 för att klara tidsplanen. Byggnationen uppgår till 3,5 – 4 år och behöver vara klart i drift 2028 enligt miljötillståndet.

I bifogad bilaga finns fördjupad information om projektet inför genomförandebeslutet.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Förvaltningens rekommendation, utifrån genomförda planeringsarbeten och konsekvenser i kostnad, tid och resultat vid senareläggning, är att Enköpings kommun påbörjar genomförandet av nytt avloppsreningsverk.

Genomförandet färdigställas under 2027/2028 i enlighet med projekttidsplanen.

Investeringskostnaden för genomförande av projektet ryms inom kommunfullmäktiges årsplan för investeringar. Investeringen finansieras genom vatten- och avloppstaxan.

Bilaga: PM Nytt avloppsreningsverk, genomförandebeslut.

Gunilla Fröman
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Karin Ols
VA-chef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunstyrelsen

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Karin Ols
0171-626456
karin.ols@enkoping.se

Nytt avloppsreningsverk, genomförandebeslut

Inledning

Projektet nytt avloppsreningsverk har i enlighet med kommunens projektmodell och kommunens regler för investering kommit fram till att genomförandebeslut behöver tas. Detta PM beskriver bakgrund, nuläge och förvaltningens analys av projektet, nytt avloppsreningsverk, som ska vara ett underlag till genomförandebeslutet.

Bakgrund

Dagens avloppsreningsverk (ARV) har stora brister både vad gäller reningseffekt och status på anläggningen. Befintligt avloppsreningsverk ligger inom ett område med risk för översvämning och med dåliga grundförhållanden. Enköpings kommun är beroende av ett väl fungerande avloppsreningsverk för att kunna växa befolkningsmässigt och med nya verksamheter.

Enköpings kommun har i teknisk nämnd och kommunfullmäktige i mars 2017, tagit ett inriktningsbeslut om att anlägga ett nytt avloppsreningsverk och Tekniska nämnden har efter det beslutat om att anta projektets direktiv. I samband med nybyggnation av ett avloppsreningsverk krävs ett nytt tillstånd om miljöfarlig verksamhet. Tekniska nämnden beslutade i december 2018 att skicka in en tillståndsansökan till Länsstyrelsen/Miljöprövningsdelegationen och i början av 2021 erhöles ett miljötillstånd för det nya avloppsreningsverket. Tillståndet vann laga kraft 2 mars 2021. I tillståndet anges att det nya verket ska vara i drift senast 5 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft.

Tekniska nämnden och tjänstemän inom VA avdelningen har drivit projektet utifrån fastställt projektdirektiv och miljötillstånd. En layout över avloppsreningsverket visas nedan. Första planen var att starta byggnationen av nya avloppsreningsverket under sommaren 2022. Under pågående upphandlingsperiod så startade Rysslands invasion av Ukraina vilket påverkade

världsmarknadsläget kraftigt både genom skenande materialpriser och stora leveransproblem. Presumptiva anbudslämnare vittnade om stora svårigheter att få fasta priser, angivna leveranstider eller ens leveransgarantier.

Bild: Layout över nytt avloppsreningsverk.

Förvaltningen valde att avbryta upphandlingen innan anbudstidens utgång då kommunen vill agera ansvarstagande gentemot kommunens intressenter och VA kollektiv. När upphandlingen avbröts påbörjades arbetet med att analysera vilka effekter som avbrytandet medförde. En effekt var svårigheten att klara tidplanen och miljötillståndets krav på igångsättningstid. Detta informerades till Tekniska nämnden och Tekniska nämnden beslutade i april 2022 att skicka in ansökan om förlängd igångsättningstid med ytterligare 2 år. I juni 2022 erhöll Enköpings kommun beslutet från Länsstyrelsen om förlängd igångsättningstid. Inga överklaganden av beslutet inkom. I och med detta så ska det nya avloppsreningsverket vara i drift senast 2 mars 2028.

Nuläge

Projektet har med anledning av rådande världsläge genomfört en gedigen marknadssdialog och översyn av totalkostnaden samt tidsplan för projektet.

Marknadsdialog

Marknadsdialoger har genomförts genom möten med aktörer med syfte att bland annat hitta bästa möjliga ersättningsform för projektet med strävan att minimera risken för såväl beställare som entreprenör samt ge förutsättningar för

att fler aktörer ska bli intresserade av att inkomma med anbud. Ett resultat från marknadssdialogerna är bland annat att ersättningsformen ändras från ursprunglig fast pris utan indexuppräkning till ersättning enligt budgetmodell d v s en fast och en rörlig kostnadsdel (enligt en av beställaren fastställd gränsdragningslista).

Översyn av totalkostnad för projektet

Projektbudgeten har analyserats och justerats utifrån kända kostnadsförändringar med anledning av kriget i Ukraina, lång genomförandetid (3,5 – 4 års byggtid) samt tillkommande kostnader som delvis beror på tidsförlängningen.

Totalkostnaden för projektet påverkar även utvecklingen av VA taxan. Varje år så uppdateras taxeprognosen utifrån beslutad årsplan för investeringar, nya kunder, ränteförändringar, inflation och andra kända kostnads- eller intäktsförändringar. Totala investeringsvolymen aktiveras när avloppsreningsverket tas i bruk och avskrivningskostnaden baseras på de olika komponenternas livslängd som varierar mellan 12 – 50 år.

Tidplan för genomförande

Reningsverksprojektet behöver, för att klara miljötillståndets krav på igångsättningstid (280302), starta entreprenadupphandlingen i jan 2023. Sista dag för anbudsinlämning kommer att sättas till den 31 mars 2023 och preliminär byggstart sätts till juni 2023, se tidsplan nedan.

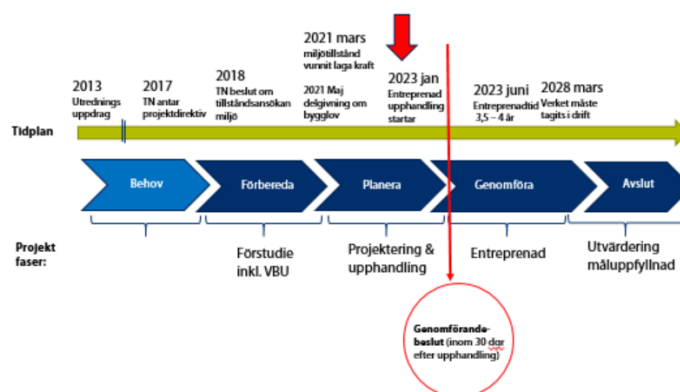

Bild: Tidsplan för genomförande av nytt avloppsreningsverk

Beslutsprocess

Genomförandebeslut för avloppsreningsverket tas enligt Enköpings kommuns regler för investering och beslutsprocessen startar i TN under dec 2022 för att under mars/april 2023 gå vidare till KS för beslut.

Förvaltningens/styrgruppens analys av effekt- och projektmål samt prioriteringar som är fastställda i projektdirektivet.

Projektdirektivet för nytt avloppsreningsverk beslutades av Tekniska nämnden i april 2017. Nedan tydliggörs projektdirektivet effektmål, projektmål och prioriteringsordning för resultat, tid och kostnad.

Effektmål

Projektet ska uppfylla följande effektmål:

- Utveckla möjligheten för kommunen att växa genom att utbyggnad av bostäder och verksamhet.
- Uppfylla nuvarande lagkrav på rening av avloppsvatten. Lösningen ska även kunna möta upp mot framtida krav.
- Minskade utsläpp av näringsämnen till Mälaren (recipienten).

Projektmål

Vid avslutat projekt ska följande finnas på plats

- ett nytt reningsverk, inklusive utloppsledning till recipient, som uppfyller lagstadgade reningskrav.
- ledningar och andra nödvändiga installationer för överföring av spillvatten till det nya reningsverket.

Prioriteringar

Om en sådan situation uppstår att projektet måste välja mellan, de i projekt-triangeln ingående beståndsdelarna ska prioriteringen vara:

1. Resultat – det nya avloppsreningsverket måste möta befintliga lagkrav.
2. Tid – med anledning av det befintliga avloppsreningsverkets dåliga skick är det nödvändigt att installera en ny avloppslösning så fort som möjligt.
3. Kostnad

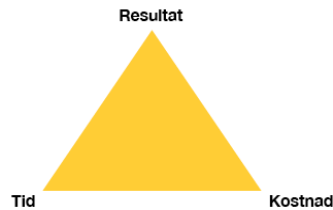

Bild: Projekttriangeln

Analys av ovanstående

Om vi skall ha möjlighet att uppfylla projekt- och effektmål så är förvaltningens förslag att gå vidare med genomförandebeslutet.

Frågeställningar samt konsekvenser vid en tidsförskjutning av projektet.

Projektet har analyserat och försökt besvara följande frågeställningar och beskrivit möjliga konsekvenser utifrån dessa.

Går det att skjuta upp byggnationen ytterligare?

Genom ytterligare dispens:

Svar: Nuvarande tillstånd för det nya verket är på 5 år och i somras godkändes en förlängning med ytterligare 2 år innan det ska vara i drift. Maximalt kan man få 10 år vilket innebär att med nuvarande tillstånd ska det nya avloppsreningsverket vara driftsatt senast 2030/31.

Premisser för förlängning ska vara händelser, orsaker som sökande inte kunnat förutsätta. (Enligt 24 kap 2§ andra stycket i miljöbalken.)

Idag kan vi inte säga att vi inte kunnat förutse ökade kostnader då de är konstaterade sedan i februari i år. Omständigheter som företagsekonomiska risker utgör normalt inte giltiga skäl. (Miljöbalken kap 24 §2).

Sammanfattningsvis är det inte troligt att kunna få förlängning på samma grund som senast. Längre dispens av igångsättningstid skulle troligen även medföra förändrad syn på villkor och bästa möjliga teknik.

Genom ny tillståndsansökan

Svar: Konsekvenserna kan bli stora både ekonomiskt och praktiskt då det kommer innebära ökade kostnader samt risk för att något händer med befintligt verk. Ansökan om nytt miljötillstånd kommer medföra nya krav på rening. Bla kommer läkemedelsreningen bli ett krav vilket det inte är nu. Bedömd merkostnad är 100 Mkr. Vidare så blir det sannolikt så att den projektering som är gjord idag blir förgäves.

Nytt tillstånd = börja om från början med ny miljökonsekvensbeskrivning etc.

Bedömd förgäveskostnad 70-80 Mkr. Totalt en merkostnad om knappa 200 Mkr.

Ett nytt tillstånd skulle även kunna sätta hårdare krav på utsläppsnivåer än i nuvarande tillstånd. Kostnad för detta går inte att bedöma idag annat än att det är större belopp.

Finns det risk för vitesföreläggande från tillsynsmyndighet?

Svar: Det är överhängande och stor risk med de brister som finns i befintligt verk. EU är inte de som utfärdar vitesförelägganden utan det är tillsynsmyndigheten som gör det. Tillsynsmyndighet i det här fallet är den lokala miljödelegationen eller miljökontoret.

Enligt rättspraxis så ska föreläggande och vite stå i proportion till överträdelse och möjliga åtgärder. Ser man att man hade haft möjligheter att åtgärda brister så är det vanligt förekommande att vitesbelopp sätts i nivå med bedömd kostnad för åtgärd. I vårt fall minst 200-250 Mkr som är kostnad att åtgärda omedelbara brister i befintligt verk.

Vilka är våra brister i befintligt verk?

En bedömning idag är bla att man behöver investera i nya bassänger då man idag har stängt av åtminstone en pga brister, vidare måste man bygga kväverening och det totala investeringsbehovet bedöms uppgå till 200-250 Mkr. Vidare så är det så att man i den miljökonsekvensbeskrivning som gjorts beskrivit nuvarande plats som olämplig pga sättningar och dålig mark.

Brister i befintligt verk är långt ifrån okända av Miljö- och Byggnadsförvaltningen. Om något skulle hända på befintligt verk idag, tex ett större utsläpp i och med att verket saknar redundans, så handlar det sannolikt om ett miljöbrott som kommer utredas av åklagare och sedan gå upp i Tingsrätten. Orsaken till det är att problemen idag är kända och att vi vet att det finns en risk.

Skulle ett större fel inträffa på verket så måste det stängas av pga avsaknad redundans och då medföra ett större utsläpp av orenat spillvatten i Enköpingsån. Ansvar i rättslig mening är personligt och torde i det här fallet hamna på VA-chef och Tekniska nämndens ordförande.

Bedömning av ev. lägre kostnader som uppkommit pga Ukrainakriget vid en framflyttning av genomförandet.

Att spekulera i att kostnader kommer sjunka i en framtid då kriget i Ukraina är över måste tyvärr hamna på antagandesidan av riskanalysen och inte den

faktabaserade. Man vet inget om en framtid. Vi har utifrån marknadsanalysen och dialog med byggsektorn gjort antagandet att priserna inte kommer återgå till den nivå som förelåg innan Ukrainakriget utan snarare stabiliseras på nuvarande nivå.

Vad som kan hända efter 2027 kan ingen säga. Vi kan egentligen inte med säkerhet säga hur det kommer se ut fram till 2027 men där har vi stöd i vad marknaden analyserat. Att kostnader skulle gå tillbaka är osannolikt. De kan backa något och stabiliseras men från och med den punkten kommer de att gå upp år efter år med indexuppräkning igen.

Karin Ols
VA-chef
Enköpings kommun